

VENSTRES OPLÆG OM UDVIKLINGSBISTAND Analyse foretaget for NGO FORUM

I et nyt Venstre oplæg 'Bedre fokus - mere sammenhæng - klare principper' (september 2013), foreslår Venstre at reducere dansk udviklingsbistand med 2,5 mia. kr. i forbindelse med finanslovsforhandlingerne for 2014. Fremover skal udviklingsbistanden fastfryses på 0,70 procent af BNI. Forslaget har fået støtte fra Dansk Folkeparti og Liberal Alliance - mens de Konservative foreslår at reducere udviklingsbistanden med 600 mio. kr. i 2014 og fremover fastfryse udviklingsbistanden på 0,80 procent af BNI.

Uddrag fra 'Bedre fokus - mere sammenhæng - klare principper';

- Venstre vil afsætte flere penge til verdens fattigste. Andelen af den bilaterale bistand til Afrika skal gradvist øges, så den i fremtiden udgør langt hovedparten.
- Venstre vil oprette en særlig erhvervspulje med henblik på at yde udviklingsbistand, der fremmer dansk erhvervslivs interesser og adgang til nye markeder.
- Venstre vil fortsat yde en stor del af sin bistand gennem bidrag til multilateral organisationer som f.eks. FN og EU.

Venstres udspil er det hidtil største opgør med Danmarks internationale engagement. En reduktion af udviklingsbistanden på 2,5 mia. kr. i 2014 vil være den største enkeltstående besparelse af dansk udviklingsbistand nogensinde og vil reducere udviklingsbistanden til 0,7 procent af BNI – det laveste niveau siden 1970'erne. Men hverken oplægget eller de politiske udmeldinger i medierne, giver et bud på hvor besparelserne skal findes.

Venstres udspil er udtryk for et markant politisk kursskifte. For blot fire år siden præsenterede VK-regeringen et finanslovsforslag, som ville øge udviklingsbistanden over en årrække. Siden er Venstre's ambitioner gradvist faldet fra 0,8 procent til 0,76 procent og nu 0,70 procent af BNI. I 2014 vil det betyde en forskel på 2.5 mia. kr. Over de næste seks år vil forskellen mellem 0,7 % eller 0,83 % være en nedskæring på 16.132 mio kr. - svarende til et helt års dansk udviklingsbistand. Og såfremt SRSF-regeringen formår at øge bistanden i de kommende vil nedskæringerne vokse yderligere.

Sammenligning mellem SRSF-regeringens og Venstres udviklingsbistand 2014-2019;

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0,70%	13.744	14.022	14.419	14.693	14.955	15.164
0,83%	16.297	16.626	17.097	17.422	17.732	17.955
1,00%	19.635	20.032	20.599	20.991	21.364	21.663

Beregningerne bygger på BNI-skøn fra Finansministeriet maj 2012

Hvor skal en besparelse på 2,5 mia. kr. findes?

En reduktion på 2,5 mia. kr. på en enkelt finanslov svarer til en reduktion på hele 15 procent af Danmarks samlede udviklingsbistand. En reduktion af denne størrelsesorden vanskeliggøres ved at udviklingssamarbejdet bygger på langsigtede aftaler og partnerskaber, og langt hovedparten af den danske udviklingsbistand er derfor fastlagt mange år ud i fremtiden ofte i form af femårige løfter og aftaler.

I Danmarks bilaterale samarbejde er Benin, Bhutan, Zambia og Vietnam allerede under udfasning og der er derfor ingen udgifter eller besparelser at hente på finansloven for 2014. Venstre ønsker en markant stigning i bistanden til Afrika. De eksisterende prioritetslande i Afrika vil derfor forblive uberørt af besparelserne. Afghanistan, Palæstina og Burma må ligeledes forvente at forblive prioritetslande grundet deres særlige politiske bevågenhed og prioritering.

I den nedenstående tabel vises en mulig oversigt over Venstres fordeling af prioritetslande lukninger og udfasninger. Tabellen er udelukkende illustrativ - men viser at besparelserne ved lukninger og udfasninger af prioritetslande ikke leverer de markante besparelser som Venstre efterlyser.

Besparelserne ved en dansk udfasning i Bangladesh (5 mio.), Bolivia (399 mio.), Indonesien (60 mio.), Nepal (205 mio.) og Pakistan (95 mio.) vil kun være på 764 mio. kr. i 2014. Men konsekvensen vil være en reduktion af Danmark bilaterale engagement i Asien og Latinamerika på mere end 60 procent. Der bør evt. tages forbehold for privatsektorprogrammet i Indonesien på 330 mio. kr. (2012-2016), som skal fratrækkes såfremt erhvervsstøtten ønskes fastholdt.

Illustrativ oversigt over danske prioritetslande

15 prioritetslande	5 lukninger	4 udfasninger
Afghanistan	Bangladesh (tilsagn til 2017)	Benin (Udfasning i 2013)
Burkina Faso	Bolivia (tilsagn til 2018)	Bhutan (Udfasning i 2014)
Burma	Indonesien (tilsagn til 2017)	Zambia (Udfasning i 2013)
Etiopien	Nepal (tilsagn til 2019)	Vietnam (Udfasning i 2015)
Ghana	Pakistan (planlagt nyt landeprogram fra 2015)	
Kenya		
Mali		
Mozambique		
Niger		
Palæstina		
Somalia		
Sydsudan		
Tanzania		
Uganda		
Zimbabwe		

Grøn: Mindst udviklede lande - **Orange:** Lavere mellemindekøbst lande

Selv efter denne voldsomme nedskæring i Danmarks bilaterale samarbejde vil Venstre fortsat mangle 1.736 mio. kr. som skal findes udenfor budgettet for bilateral bistand. Det må forventes at privatsektorbistanden og den multilaterale bistand ikke berøres af besparelserne, idet Venstre ønsker at styrke begge områder. Derudover har Danmark en række lovbundne forpligtelser som ikke kan reduceres, f.eks. FN's fredsbevarende operationer.

En større besparelse på Udenrigstjenesten eller personalebistanden virker også urealistisk. Som led i den statslige effektivisering har Udenrigsministeriet både under den nuværende og den foregående regering gennemført store administrative besparelser. SRSF-regeringen har således reduceret lønmidlerne i Udenrigsministeriet med omkring 10 procent fra 2011-2013, mens VK-regeringen reducerede Udenrigsministeriet administrationsomkostninger med 25 procent fra 2001-2004. OECD har derfor advaret om, at yderligere besparelser på Udenrigsministeriets administration vil få konsekvenser for kvaliteten (OECD 2011).

Dette efterlader en række områder som også i 2002 blev hårdt ramt af VK-regeringens nedskæringer, f.eks. miljøbistanden som blev næsten halveret. Venstres oplæg giver ingen bud på hvor besparelserne skal findes og det er derfor vanskeligt at forudsige hvor Venstre vil svinge sparekniven. NGO FORUM har derfor valgt at illustrere konsekvenserne af nedskæringerne på en række centrale områder af dansk udviklingsbistand. Det vil nemlig være helt utilstrækkeligt at benytte sig af 'grønsthøstermetoden', som VK-regeringen brugte i 2002 og hvor besparelserne alligevel havde store konsekvenser for miljøbistanden (reduceret med 578 mio. kr), FN-organisationer og EU (reduceret med 479 mio. kr.) samt de folkelige organisationer samt den bilaterale bistand til Vietnam, Bangladesh, Eritrea, Malawi, Zimbabwe og Burkina Faso (reduceret med 450 mio. kr.).

Illustrativ tabel over konsekvenserne af Venstres nedskæringer

Kategori	Mio. kr	Reduktion på 40%
Miljø- og klimabistand	1.097,00	438,80
Humanitær bistand	1.525,00	610,00
NGO-bistanden	1.083,00	433,20
Udviklingsforskning og oplysning	242,00	96,80
Naboskabsprogrammet	200,00	80,00
Det Arabiske Initiativ	275,00	110,00
Samlet	4.422,00	1.768,0

Som det fremgår af den ovenstående tabel vil det kræve en besparelse på 40 % af miljø- og klimabistanden, den humanitære bistand, NGO-bistanden, støtten til udviklingsforskning og oplysning, Naboskabsprogrammet og Det Arabiske Initiativ for at kunne finansiere Venstres planlagte besparelser. Sammen med lukningen af landeprogrammerne i Bangladesh, Bolivia, Indonesien, Nepal og Pakistan (764 mio. kr.) giver det en samlet besparelse på 2,5 mia. kr.

Men dette scenarie vil ikke være en reduktion – men en massakre på eksisterende projekter og allerede indgåede aftaler med regeringer, offentlige myndigheder og organisationer i nogle af verdens fattigste lande. I 2002 måtte de folkelige organisationer finde besparelser på omkring 10 procent indenfor samme budgetår (2002) og besparelserne ramte hårdt - også blandt de allerfattigste. De nye besparelser vil ramme endnu hårdere.

Det må forventes at Venstres udmøntning af besparelserne på udviklingsbistanden vil skabe stor international kritik. Danmark har historisk set været et internationalt fyrtårn omkring efterlevelsen af FN's internationale målsætninger om 0.7 procent af BNI i udviklingsbistand. VK-regeringens nedskæringer på 1,5 mia. kr. i 2002

skabte derfor også stor international opmærksomhed og Danmark måtte finde sig i at blive kritiseret af bl.a. OECD, Verdensbanken, FN og FNs højkommissær for menneskerettigheder samt Desmond Tutu. Besparelserne vil desuden kunne påvirke Danmarks eksportmuligheder på en række interessante vækstmarkeder bl.a. i Asien og Latinamerika og dermed indvirke negativt på dansk økonomi.

Retorikken i Venstres oplæg er den samme som i 2002, hvor besparelserne blev begrundet med at 'Bistanden skal koncentreres og effektiviseres. Hidtil har den været smurt for tyndt på' (Berlingske 2002). Det kan og skal naturligvis altid diskuteres hvorvidt Danmark skal være tilstede i 24 eller 15 prioritetslande. Men det hænger ganske enkelt ikke sammen når Venstre vil øge bistanden til Afrika og styrke erhvervsbistanden, samtidig med at der gennemføres markante besparelser på den samlede udviklingsbistand. Venstres oplæg til finanslov er ikke en prioriteringsdiskussion - men en historisk spareøvelse pakket ind i politisk managementsprog omkring fokusering, effektivisering og sammenhæng.